

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการฟื้นฟูสมรรถภาพหัวใจต่อความสามารถในการทำหน้าที่ของร่างกาย และความเครียดในผู้ป่วยโรคกล้ามเนื้อหัวใจตาย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ ผู้ป่วยที่ได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นโรคกล้ามเนื้อหัวใจตาย และได้รับการรักษาด้วยยาละลายลิ่มเลือด ที่หอผู้ป่วยโรคหัวใจและหลอดเลือด และแผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลอุดรดิตถ์ ระหว่างเดือนมกราคม ถึงเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2544 จำนวน 30 ราย เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงตามคุณสมบัติดังนี้คือ อายุไม่เกิน 65 ปี เป็นผู้ป่วยภายหลังกล้ามเนื้อหัวใจตายที่ไม่มีภาวะแทรกซ้อนหรือถ้ามีภาวะแทรกซ้อนต้องได้รับการแก้ไขจนไม่มีภาวะแทรกซ้อนคงอยู่ ไม่มีภาวะโลหิตจาง ไม่มีการติดเชื้อ ไม่มีความผิดปกติของกระดูก ข้อ และกล้ามเนื้อ ถ้าผู้ป่วยมีความดันโลหิตสูงร่วมด้วยต้องได้รับการรักษาและควบคุมความดันค่าซิสโตลิกไม่เกิน 160 มิลลิเมตรปรอทและค่าไดแอสโตลิกไม่เกิน 100 มิลลิเมตรปรอท เป็นผู้ป่วยที่เต็มใจและยินดีให้ความร่วมมือ สามารถสื่อสาร อ่าน และเข้าใจภาษาไทยได้ดี อายุรแพทย์ผู้ชำนาญด้านโรคหัวใจอนุญาตให้เข้าโปรแกรมการฟื้นฟูสมรรถภาพหัวใจ ผู้วิจัยได้จัดกลุ่มตัวอย่างเข้าสู่กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 15 ราย กลุ่มทดลองคือ กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพหัวใจ กลุ่มควบคุมคือ กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพหัวใจ แต่ได้รับการพยาบาลตามปกติ และจัดกลุ่มตัวอย่างทั้งสองให้มีลักษณะใกล้เคียงกันที่สุดในเรื่องอายุ (แตกต่างกันไม่เกิน 5 ปี) ตำแหน่งของกล้ามเนื้อหัวใจตาย เพศ กลุ่มของยารักษาโรคหัวใจ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย 1) เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ แบบบันทึกข้อมูลทั่วไปของผู้ป่วย แบบประเมินความสามารถในการทำหน้าที่ของร่างกาย ที่แปลและดัดแปลงโดยนฤมล นุ่มพิจิตรและคณะ (2542) ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นของแบบ

วัดเท่ากับ .96 และแบบวัดความเครียด (Symptoms of Stress Inventory [SOS]) ที่แปลโดยมาจอรี เอ เมคกะ (Majorie A Muecke) ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดเท่ากับ .95 2) เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองประกอบด้วยโปรแกรมการฟื้นฟูสมรรถภาพหัวใจ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยใช้แนวคิดของชมรมฟื้นฟูหัวใจ สมาคมแพทย์โรคหัวใจแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ (2542) ในส่วนของการออกกำลังกายคัดแปลงจากของชมรมฟื้นฟูหัวใจ สมาคมแพทย์โรคหัวใจแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ (2542) โดยปรับความแรงหรือความหนักเบาและอัตราการเพิ่มความแรงในการออกกำลังกายให้มีความเหมาะสมกับผู้ป่วยโรคกล้ามเนื้อหัวใจตายที่รักษาด้วยการใช้ยาละลายลิ่มเลือด ในส่วนของการให้ความรู้เกี่ยวกับโรคและการปฏิบัติตัว และส่วนของการสนับสนุนทางด้านจิตใจ ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยอาศัยการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และนำไปตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา โดยผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน แล้วนำข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะมาแก้ไขปรับปรุงจนกระทั่งมีความเหมาะสม

ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างและดำเนินการรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยสำรวจผู้ป่วยโรคกล้ามเนื้อหัวใจตายที่หอผู้ป่วยโรคหัวใจและหลอดเลือด และแผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลอุดรดิตถ์ ที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนด และสอบถามความสมัครใจในการเข้าร่วมการวิจัย ถ้าผู้ป่วยยินยอมเข้าร่วมจะติดตามจนกว่าอายุแพทย์ผู้ชำนาญด้านโรคหัวใจอนุญาตให้ผู้ป่วยเริ่มทำการฟื้นฟูสมรรถภาพหัวใจได้ ผู้วิจัยดำเนินการทดลอง และรวบรวมข้อมูลในกลุ่มทดลองดังนี้ แนะนำตัวกับกลุ่มตัวอย่างและชี้แจงจุดประสงค์ของการวิจัย และพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง สร้างสัมพันธภาพด้วยการสนทนาเกี่ยวกับการเจ็บป่วยทั่วไป ผู้วิจัยจะประเมินความสามารถในการทำหน้าที่ของร่างกายและความเครียดครั้งแรกก่อนที่จะเริ่มทำการฟื้นฟูสมรรถภาพหัวใจในระยะที่ 1 หรือระยะผู้ป่วยในโดยการออกกำลังกายตามขั้นตอน ให้ความรู้เกี่ยวกับโรคและการปฏิบัติตัว และการสนับสนุนทางด้านจิตใจ จนกระทั่งกลุ่มตัวอย่างได้รับอนุญาตจากแพทย์ให้กลับบ้าน ผู้วิจัยจะประเมินความสามารถในการทำหน้าที่ของร่างกายและความเครียดก่อนจำหน่ายกลับบ้าน และนัดกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มทดลองมาที่ตึกผู้ป่วยนอก 4 ครั้งคือ สัปดาห์ที่ 1, 2, 4 และ 8 หลังจากจำหน่ายกลับบ้าน และนัดครั้งสุดท้ายในสัปดาห์ที่ 8 ผู้วิจัยทำการประเมินความสามารถในการทำหน้าที่ของร่างกายและความเครียดครั้งสุดท้าย ส่วนกลุ่มควบคุมเป็นกลุ่มที่ไม่ได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพหัวใจ แต่ได้รับการดูแลจากเจ้าหน้าที่พยาบาลตามปกติ ผู้วิจัยจะประเมินความสามารถในการทำหน้าที่ของร่างกายและความเครียดครั้งแรกในวันที่ 2 ของการนอนโรงพยาบาล และประเมินครั้งที่ 2 ก่อนจำหน่ายกลับบ้าน ผู้วิจัยนัดกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มควบคุมมา 1 ครั้งหลังจากจำหน่ายกลับบ้านไปแล้ว 8 สัปดาห์ เพื่อมาประเมินความสามารถในการทำหน้าที่ของร่างกายและความเครียดครั้งสุดท้าย นำ

ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมาตรวจสอบความถูกต้อง จากนั้นนำไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/FW

ผลการวิจัยพบว่า

1. กลุ่มทดลองภายหลังได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพหัวใจในระยะผู้ป่วยในมีความสามารถในการทำหน้าที่ของร่างกายไม่แตกต่างจากก่อนได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพหัวใจ แต่ความเครียดแตกต่างจากก่อนได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพหัวใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. กลุ่มทดลองภายหลังได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพหัวใจในระยะผู้ป่วยนอกระยะแรกมีความสามารถในการทำหน้าที่ของร่างกาย และความเครียดแตกต่างจากก่อนได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพหัวใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .01 ตามลำดับ
3. กลุ่มทดลองภายหลังได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพหัวใจในระยะผู้ป่วยในมีความสามารถในการทำหน้าที่ของร่างกายไม่แตกต่างกับกลุ่มควบคุม แต่ความเครียดแตกต่างกับกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และกลุ่มทดลองภายหลังได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพหัวใจในระยะผู้ป่วยนอกระยะแรกมีความสามารถในการทำหน้าที่ของร่างกาย และความเครียดแตกต่างกับกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .01 ตามลำดับ

ข้อจำกัดในการทำวิจัย

1. การศึกษาครั้งนี้ไม่ได้ทำการสุ่มตัวอย่างแต่เป็นการเลือกแบบเจาะจงตามคุณสมบัติที่กำหนด เจาะจงสถานที่ โดยเป็นผู้ป่วยโรคกล้ามเนื้อหัวใจตายที่เข้ารับการรักษาในหอผู้ป่วยโรคหัวใจและหลอดเลือด โรงพยาบาลอุดรดิตถ์ จึงไม่สามารถนำไปอ้างอิงในผู้ป่วยกลุ่มอื่นได้
2. ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการติดตามผลในระยะเวลานั้น และจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษามีน้อย เนื่องจากข้อจำกัดในเรื่องระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา
3. การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยไม่สามารถควบคุมสภาพแวดล้อมภายในหอผู้ป่วยโรคหัวใจและหลอดเลือด และแผนกผู้ป่วยนอก ได้แก่ การให้คำแนะนำหรือให้ข้อมูลจากบุคลากรทางสุขภาพ ลักษณะการทำงาน และไม่สามารถควบคุมลักษณะของการเจ็บป่วย การเปลี่ยนแปลงของความรุนแรงของความเจ็บป่วยตลอดช่วงที่ศึกษา และสภาพแวดล้อมเมื่อผู้ป่วยกลับไปอยู่บ้าน

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านการปฏิบัติการพยาบาล พยาบาลผู้ที่เกี่ยวข้องในการดูแลผู้ป่วยโรคกล้ามเนื้อหัวใจตายควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโปรแกรมการฟื้นฟูสมรรถภาพหัวใจทั้งในระยะผู้ป่วยในและในระยะผู้ป่วยนอกระยะแรก ศึกษารายละเอียด ขั้นตอน เพื่อนำไปใช้กับผู้ป่วยโรคกล้ามเนื้อหัวใจตายในการเพิ่มความสามารถในการทำหน้าที่ของร่างกาย และลดความเครียด
2. ด้านการวิจัย เป็นแนวทางในการทำวิจัย หรือขยายขอบเขตความรู้เกี่ยวกับการฟื้นฟูสมรรถภาพหัวใจในการเพิ่มความสามารถในการทำหน้าที่ของร่างกาย และลดความเครียดในผู้ป่วยโรคหลอดเลือดหัวใจกลุ่มอื่นๆ ต่อไป
3. ด้านการศึกษาพยาบาล ควรมีการสอดแทรกแนวทางการวางแผนการฟื้นฟูสมรรถภาพหัวใจในผู้ป่วยโรคกล้ามเนื้อหัวใจตายในเนื้อหาของการพยาบาลทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติแก่นักศึกษาพยาบาล เพื่อให้ผู้ป่วยโรคกล้ามเนื้อหัวใจตายได้รับการพยาบาลที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาผลของการฟื้นฟูสมรรถภาพหัวใจต่อความสามารถในการทำหน้าที่ของร่างกาย และความเครียดตั้งแต่ระยะที่ 1 หรือระยะผู้ป่วยใน จนถึงระยะที่ 4 หรือระยะฟื้นฟูระยะยาวเพื่อคงสภาพต่อไป
2. ควรทำการศึกษาผลของการฟื้นฟูสมรรถภาพหัวใจต่อความสามารถในการทำหน้าที่ของร่างกาย และความเครียดในผู้ป่วยโรคหลอดเลือดหัวใจกลุ่มอื่นๆ เช่น ผู้ป่วยโรคกล้ามเนื้อหัวใจตายที่ได้รับการรักษาด้วยการถ่างขยายหลอดเลือดด้วยบอลลูน และผู้ป่วยโรคกล้ามเนื้อหัวใจตายที่ได้รับการรักษาด้วยการถ่างขยายหลอดเลือดด้วยบอลลูนร่วมกับการใส่โครงร่างตาข่าย รวมถึงผู้ป่วยโรคกล้ามเนื้อหัวใจตายที่ได้รับการรักษาด้วยการผ่าตัดทำทางเบี่ยงหลอดเลือดหัวใจ เป็นต้น
3. ควรมีการพัฒนารูปแบบของโปรแกรมการฟื้นฟูสมรรถภาพหัวใจให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น และนำไปใช้ในการศึกษาถึงผลของการฟื้นฟูสมรรถภาพหัวใจให้หลากหลายในอนาคตต่อไป